

Anonymiserad version

Översättning

C-30/20 - 1

Mål C-30/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

22 januari 2020

Hänskjutande domstol

Juzgado de lo Mercantil [n.º 2] de Madrid (Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

23 december 2019

Kärande:

RH

Svarande:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID

[UTELÄMNAS] [Uppgifter om tvisten och parterna]

BESLUT

[UTELÄMNAS] Madrid

[UTLÄMNAS] 23 december 2019.

BAKGRUND

ETT. Det mål i vilket förhandsavgörande begärs är ett ordinarie civilrättsligt mål som inletts till följd av att käranden RH väckt skadeståndstalan. Skadorna har uppkommit på grund av vissa konkurrensbegränsande förfaranden, för vilka påföljder har ålagts, och dessa förfaranden utgörs enligt stämmningsansökan av ett antal allvarliga fall av otillåten samverkan mellan svarandebolagen, som alla tillhör VOLVO-koncernen.

Käranden har väckt en follow on-talan som bygger på kommissionens beslut av den 19 juli 2016 (ärende AT.39824, offentliggjort i EUT den 6 april 2017), [UTELÄMNAS]. I beslutet åläggs de ledande tillverkarna av lastbilar på Europeiska unionens marknad påföljder på grund av att de medverkat i en kartell mellan januari 1997 och januari 2011, i vilken de företag som ålagts påföljd enligt kommissionen [**orig. s. 2**] agerade på ett konkurrensbegränsande sätt enligt artikel [101] i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Överträdelsen bestod enligt käranden i hemlig samverkan om prissättning och höjningar av priser, samt om tidpunkten och övervältrande av kostnaderna för införandet av utsläppstekniker för medeltunga och tunga lastbilar som krävs enligt Euro 3- till Euro 6-normerna.

Bland de företag som medverkade i kartellen fanns svarandeföretagen: AB VOLVO, VOLVO LASTVAGNAR AB och VOLVO GROUP TRUCKS CENTRAL EUROPE GMBH. Talan har även väckts mot koncernens spanska dotterbolag VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A.

Käranden anger var de fyra svarandebolagen har sitt säte, av vilka tre (de tre förstnämnda, som är moderbolag till det spanska dotterbolaget) har sitt säte i andra medlemsstater i Europeiska unionen:

AB Volvo, [UTELÄMNAS] Göteborg, Sverige.

Volvo Lastvagnar AB, [UTELÄMNAS] Göteborg, Sverige.

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, [UTELÄMNAS] Ismaning, Tyskland.

Det spanska svarandebolaget har sitt säte i Madrid, [UTELÄMNAS].

TVÅ. Samtliga svarande har deltagit i förfarandet, och de har i enlighet med [UTELÄMNAS] den spanska civilprocesslagen (Ley de Enjuiciamiento Civil, nedan kallad LEC) framställt en invändning om bristande internationell behörighet (det spanska dotterbolaget har dessutom framställt en invändning om bristande objektiv behörighet avseende ett av kärandens yrkanden).

Enligt VOLVO-koncernen saknar den spanska domstolen internationell behörighet att pröva talan, och som grund för detta åberopar VOLVO-koncernen artikel 7.2 [**orig. s. 3**] i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. I den bestämmelsen (tidigare

artikel 5.3 i förordning 44/2001) föreskrivs följande: ”*Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat: Om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa.*”

VOLVO-koncernen anser att formuleringen ”den ort där skadan inträffade eller kan inträffa” är ett gemenskapsrättsligt begrepp som EU-domstolen har klargjort innebörden av, och svarandena anser att det följer av EU-domstolens praxis att det avser den ort där den skadevållande händelsen inträffade (i det här fallet den ort där lastbilskartellen bildades), vilken inte under några förhållanden kan anses vara den ort där käranden har sitt säte. VOLVO anser att det är uppenbart att kartellen bildades utanför Spanien, i andra medlemsstater i Europeiska unionen, vilket innebär att spansk domstol saknar behörighet att pröva tvisten. [UTELÄMNAS]

TRE. [UTELÄMNAS] det råder stor osäkerhet om hur nämnda artikel 7.2 i förordning (EU) nr 1215/2012 ska tolkas enligt unionsrätten.

Följande faktorer bör beaktas för att avgöra tvisten i förevarande mål:

1. *Det följer av fast praxis från EU-domstolen att ”när skadeståndstalan väcks mot svarande med säte i olika medlemsstater med anledning av en enda, fortlöpande överträdelse som de har deltagit i i flera medlemsstater vid olika tidpunkter och på olika platser, vilken är en överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet som har konstaterats av [orig. s. 4] kommissionen, ska den ort där skadan uppkommit bedömas för varje skadelidande för sig, varvid var och en av dessa enligt nämnda artikel 5 led 3 kan välja att väcka talan antingen vid domstolen i den ort där avtalet om konkurrensbegränsande samverkan slutgiltigt har slutits eller, i förekommande fall, vid domstolen i den ort där en särskild överenskommelse träffats som kan identifieras som den enda händelse som vållat den påstådda skadan, eller vid domstolen i den ort där bolaget har sitt säte.”*

Detta slog EU-domstolen fast i sin [UTELÄMNAS] dom av den 21 maj 2015 (C-352/13, CDC Hydrogen Peroxide, punkt 56). Det innebär att även om det är uppenbart att den skadevållande händelsen när det gäller lastbilskartellen inträffade utanför Spanien, visar artikel 7.2 i gemenskapsförordningen och EU-domstolens praxis att skadan uppkom i Spanien och att det därmed är möjligt att väcka talan mot VOLVO i Spanien, med hänvisning till den ort där den skadelidande har sitt säte. I sin dom i målet CDC Hydrogen slog domstolen fast följande beträffande den nuvarande artikel 7.2:

”52. Av domstolens praxis följer att den ort där skadan uppkom är den ort där den påstådda skadan visar sig konkret (se dom Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 27). Vad gäller en skada som består i en merkostnad som uppstått till följd av ett konstlat överpris, såsom det pris för väteperoxid som är föremål för samverkan i det nationella målet, kan orten identifieras endast för

varje skadelidande för sig och återfinns i princip där den skadelidande har sitt säte.

53. Den orten säkerställer fullt ut ett ändamålsenligt förfarande, eftersom prövningen av en talan om skadestånd som ett specifikt bolag påstås ha lidit till följd av en otillåten samverkan som kommissionen slutgiltigt har konstaterat i huvudsak beror av omständigheter som hänför sig till det bolagets situation. Mot denna bakgrund är den domstol där bolaget har sitt säte den klart mest lämpade att pröva en sådan talan.” [orig. s. 5]

Domstolen bekräftade senare, nu med hänvisning till den lastbilskartell för vilken kommissionen ålagt påföljd enligt det ovannämnda beslutet från juli 2016, vilket ligger till grund för talan i förevarande mål, i ett identiskt fall där talan väckts i Ungern mot DAF, i sin dom av den 29 juli 2019 (C-451/18, Tibor-trans mot DAF Trucks NV) (punkt 33) att ”[n]är den marknad som påverkas av det konkurrensbegränsande beteendet finns i den medlemsstat där den påstådda skadan sägs ha uppkommit, ska den ort där skadan uppkom anses vara i den medlemsstaten, vad gäller tillämpningen av artikel 7 led 2 i förordning nr 1215/2012 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juli 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, punkt 40)”.

2. För att tillämpa det som domstolen slagit fast måste det emellertid först avgöras huruvida denna rättspraxis avser den internationella behörigheten för domstolarna i den medlemsstat där skadan uppkom, eller om den även direkt slår fast den interna lokala behörigheten inom den medlemsstaten i unionen. Det innebär att det måste klargöras huruvida artikel 7.2 i förordning 1215/2012 enbart är en bestämmelse som rör internationell behörighet, eller om det rör sig om en dubbel eller blandad bestämmelse som även fungerar som regel för den interna lokala behörigheten.

Denna fråga kan inte besvaras med hjälp av den nationella och unionsrättsliga rättspraxis som föreligger för närvarande.

3. Vad beträffar den förstnämnda har Tribunal Supremo (Högsta domstolen) i Spanien (avgörande från första avdelningen av den 26 februari 2019, senare upprepat ett flertal gånger, exempelvis senast den 8 och 15 oktober 2019) [UTELÄMNAS] bekräftat att artikel 7.2 i gemenskapsförordningen medger att spansk domstol anses vara behörig, men den har samtidigt slagit fast att den inte dessutom fungerar som en direkt bestämmelse om nationell lokal behörighet, utan att granska vad EU-domstolen har slagit fast beträffande detta, vilket innebär att någon sådan granskning inte finns att tillgå i denna första instans. [orig. s. 6]

4. Vad beträffar den sistnämnda förhåller det sig så att EU-domstolen har utvecklat en rättspraxis rörande avtalsförpliktelser, men det är oklart om artikel 7 ska tolkas på samma sätt när det rör sig om utomobligatoriskt ansvar. I sin dom av den 3 maj 2007 i mål C-386/05, Color Drack GmbH vs Lexx International Vertriebs GmbH, prövade domstolen ett fall där det fanns ett gällande avtal om

köp av varor mellan Österrike och Tyskland och där domstolen tillfrågades huruvida artikel 5.1.b i den tidigare förordning (EG) nr 44/2001, nu artikel 7.1.b i förordning 1215/2012, skulle tolkas på så sätt att säljaren av varor, som har hemvist i en medlemsstat och som enligt ett avtal levererat varorna till köparen, som har hemvist i en annan medlemsstat, på olika orter i den medlemsstaten, kan instämmas av köparen vid en domstol på någon av dessa (uppfyllelse)orter – eventuellt den ort som käranden väljer – avseende ett anspråk enligt avtalet som avser samtliga (del)leveranser. Domstolens svar var jakande, och den slog fast följande:

”I artikel 5.1 b första strecksatsen i förordning nr 14/2001 bestäms såväl den internationella som den lokala behörigheten, och denna bestämmelse syftar till att göra reglerna om behörighetskonflikter mer enhetliga och direkt peka ut behörig domstol utan att hänvisa till medlemsstaternas interna regler.” (punkt 30)

Samma regel tillämpade domstolen senare i sin dom av den 9 juli 2009 (C-204/08, Peter Rehder mot Air Baltic Corporation), i ett mål som också avsåg en talan som byggde på ett avtalsförhållande, i det fallet rörande tillhandahållande av tjänster (lufttransport av passagerare).

5. Även om tolkningslogiken vid första anblicken kan förefalla vara densamma, har det inte gått att hitta något sådant uttalande från domstolen rörande artikel 7.2 i förordning (EU) 1215/2012, vilken som nämnts rör en annan typ av ansvar, nämligen utomobligatoriskt ansvar. Det finns således varken möjlighet att tillämpa principen om *acte clair* eller principen om klargjorda rättsakter (*acte éclairé*) (vilken domstolen också fastställde i sin dom av den 6 oktober 1982 i mål 283/1981, Cilfit). [orig. s. 7]

6. Det är uppenbart att följande fråga behöver besvaras: Om artikel 7.2 i gemenskapsförordningen bara är en bestämmelse med internationell räckvidd som i förevarande mål pekar ut spansk domstol som behörig, men som inte har någon intern räckvidd för att även fastställa den lokala behörigheten, bör ovannämnda nationella rättspraxis tillämpas, enligt vilken det vid avsaknad av en särskild bestämmelse för att fastställa den lokala behörigheten vid en privaträttslig talan i konkurrensfall är det forum som ligger närmast regleringen av en sådan talan det som gäller för illojal konkurrens, vilket föreskrivs i artikel 52.1.12 LEC. Talan ska därför väckas vid domstolen i den ort där fordonet köptes eller där leasingavtalet ingicks, eftersom det var där som skadan uppkom. Om artikel 7.2 i gemenskapsförordningen däremot ska anses vara en blandad bestämmelse, som både rör internationell och intern lokal behörighet, ska enligt EU-domstolens praxis talan väckas vid domstolen i den ort där den skadelidande parten har sitt säte.

7. I förevarande fall köptes alla de fem fordon som talan avser (ett av dem genom leasing) i Córdoba (Spanien). Även om käranden också har sitt säte i Córdoba, så har svaranden deltagit i målet men inte vid något tillfälle ifrågasatt den

hänskjutande domstolens lokala behörighet, vilket innebär att svaranden får anses underförstått ha godtagit domstolarna i Madrids behörighet (artikel 56 LEC).

På grund av samtliga dessa faktorer anser den hänskjutande domstolen, som är behörig att avgöra den aktuella tvisten, att det är lämpligt att begära ett förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol [UTELÄMNAS].

FYRA. Vid handläggningen av denna begäran om förhandsavgörande [UTELÄMNAS] har parterna i målet [UTELÄMNAS] yttrat sig över huruvida det är lämpligt att begära ett sådant [UTELÄMNAS]).

FEM. Den 4 december 2019 yttrade sig käranden genom en skriftlig inläga [UTELÄMNAS]. [orig. s. 8]

RÄTTSLIG GRUND

ETT. Begäran om förhandsavgörande

I artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (f.d. artikel 234 och artikel 177 FEG) föreskrivs följande:

”Europeiska unionens domstol ska vara behörig att meddela förhandsavgöranden angående

- a) tolkningen av fördragen,*
- b) giltigheten och tolkningen av rättsakter som beslutas av unionens institutioner, organ eller byråer.*

När en sådan fråga uppkommer vid en domstol i en medlemsstat får den domstolen, om den anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande.

När en sådan fråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, ska den nationella domstolen föra frågan vidare till domstolen.”

För att ett förhandsavgörande från EU-domstolen ska få begäras måste [UTELÄMNAS] gemenskapsrätten vara tillämplig och relevant för det konkreta mål som prövas vid den behöriga nationella domstolen. I EU-domstolens fasta praxis anges de centrala regler som ligger till grund för den rättsgemenskap som Europeiska unionen utgör, såsom principerna om gemenskapsrättens direkta tillämplighet i medlemsstaterna och företrädet framför nationella bestämmelser (domstolens dom i mål 26/62, Van Gend en Loos, i mål 6/64, Costa mot ENEL och i mål 106/77, Simmenthal). [orig. s. 9]

Vidare har domstolen i sin dom av den 20 oktober 2011 (C-369/09, Interedil SRL) slagit fast att en nationell domstol som har utnyttjat sin möjlighet enligt artikel

267 andra stycket FEUF är bunden av EU-domstolens tolkning av de aktuella bestämmelserna vid sitt avgörande av tvisten och ska i förekommande fall avvika från den högre domstolens bedömning när den mot bakgrund av nämnda tolkning finner att den är oförenlig med unionsrätten.

Det bör i det här sammanhanget erinras om att det i artikel 4 bis.1 i Ley Orgánica del Poder Judicial (processlagen, nedan kallad LOPJ) föreskrivs att ”domstolarna ska tillämpa unionsrätten i enlighet med EU-domstolens rättspraxis”.

[UTELÄMNAS] [Uppgifter om nationell lagstiftning]

TVÅ. Den hänskjutande domstolen är behörig att pröva frågan om internationell behörighet, och, om sådan föreligger, frågan om lokal behörighet för att avgöra tvisten mellan parterna.

Enligt artikel 21 LOPJ ska ”spansk domstol pröva en talan som väcks i Spanien i enlighet med vad som föreskrivs i de internationella fördrag och konventioner som Spanien har tillträtt, i Europeiska unionens bestämmelser och i spansk lag”. I artikel 22 quinquies LOPJ föreskrivs att ”om inget uttryckligt eller tyst medgivande av domstolens behörighet har lämnats, och även om svaranden inte har hemvist i Spanien, ska spansk domstol vara behörig: b) i mål om utomobligatoriskt ansvar, om den skadevållande händelsen har inträffat i Spanien”. [orig. s. 10]

Den gemenskapsrättsliga bestämmelse, som äger företräde och som är direkt tillämplig i Spanien, om vars tolkning det råder oklarhet (artikel 7.2 i förordning (EU) 1215/2012), är direkt tillämplig i förevarande mål för prövningen av invändningen om bristande behörighet.

Mot bakgrund av detta meddelar domstolen följande

BESLUT

Följande tolkningsfråga hänskjuts, i enlighet med artikel 267 FEUF till domstolen för förhandsavgörande:

Ska artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, mot bakgrund av att den föreskriver att talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat ”om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa”, tolkas så, att den bara fastställer den internationella behörigheten för domstolarna i den medlemsstat där denna ort är belägen, vilket innebär att de nationella processrättsliga bestämmelserna ska tillämpas för att precisera vilken nationell domstol som har lokal behörighet inom den staten, eller ska den tolkas så, att den är en blandad bestämmelse som därmed direkt avgör såväl den internationella behörigheten som den

nationella lokala behörigheten, utan att den nationella rätten behöver tillämpas?

[UTELÄMNAS] [processuella formaliteter]

ARBETS
DOKUMENT